

EN ONSDAG I SEPTEMBER - HISTORIESKRIVER FOR EN DAG

Af:

Lykke L. Pedersen

Etnolog og seniorforsker ved Nationalmuseet, Nyere Tid og Verdens Kulturer

ABSTRACT: Onsdag den 2. september 1992 blev en af verdenshistoriens bedst dokumenterede dage. Over 51.000 personer indsendte deres dagbog til Nationalmuseet i samarbejde med Danmarks Radio, og de 51.000 prismer at opleve hverdagen i Danmark igennem er bevaret til gavn for eftertiden. Formålet med indsamlingen var foruden at dokumentere den subjektive erfaring at give rum for refleksioner om tid og livets gang. Materialet er i dag en væsentlig kilde til at få indblik i hverdagslivets komplekse livsvilkår, glæder og sorger. Indsamling af dagbøger er blevet en vigtig del af museets arbejde, hvor vægten lægges på personlige erfaringer, samtidsdokumentation og brugerinddragelse. I 2017 blev indsamlingen af dagbøger for en enkelt dag gentaget, hvorved materialet fra 1992 kan aktiveres på nye måder i kommende forskningsprojekter, bl.a. om de forandringer i hverdagslivet, der er sket og sker her og nu.

NØGLEORD: Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser, dagbogsindsamling som kvalitativ metode, dagbøger, samtidsdokumentation, kulturanalyse, hverdagsliv 1992-2017.

Danmark skriver dagbog

”Vær selv med til at skrive danmarkshistorie!” Denne invitation fra Nationalmuseet og Danmarks Radio til at skrive dagbog for en enkelt dag gik i efteråret 1992 bredt ud til hele befolkningen. Dagbøger strømmede ind i sådan en grad, at Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser (NEU) den dag i dag arbejder med at ordne de godt 51.000 dagbøger, der blev resultatet af indsamlingen. Udgangspunktet for indsamlingen var, at jo flere, som skrev dagbog, jo bedre. Som et dagblad opfordrede: ”Hank op i gummistøvlerne og kuglepennen” (Leder, i Fyens Stiftstidende 2. september 1992).

Projektet var inspireret af et lignende svensk projekt i 1991 ved Nordiska Museet i Stockholm i samarbejde med Sveriges Hembygdsförbund, hvor der indkom mere end 10.000 bidrag (Bohman & Nyberg 1992). Efterfølgende indsamlede Norsk Folkemuseum i 1996 17.000 dagbøger til Norsk Etnologisk Gransking (NEG), hvor også Norsk Rikskringkasting (NRK) deltog i indsamlingen. Formålet med disse tre nationale indsamlinger var at dokumentere hverdagslivet bredt ved at indsamle selvbiografisk materiale med den hensigt, at kommende generationer skulle have mulighed for at få viden om, hvordan mennesker levede og tænkte på tidspunktet for indsamlingen.

Opfordringen fra den 2. september 1992 var fotokopieret og mangfoldiggjort af enhedens medarbejdere med opfordringerne ”Skriv til os” og ”Vær selv med til at skrive danmarkshistorie!”.

At indsamlingen i 1992 blev så stor en succes skyldtes, at befolkningen gerne ville være med til at bevare ikke blot deres egen livshistorie for eftertiden, men også dagliglivets rutiner i bred forstand. Mange omtalte vigtigheden af at bidrage til den fælles historie med almindelige menneskers liv – i modsætning til politiske og kulturelle magthaveres perspektiv – som en demokratisk udvidelse af historien. Indsamlingen gav således den enkelte en mulighed for at være med i en større sag, en kollektiv tidskapsel, der i princippet blev bevaret til evig tid på museet (Anderson 1983). Dagbogsskriverne var naturligvis indstillede på at dele deres bidrag med – om ikke alle (man kunne vælge at være anonym i fx publikationer) – så med eftertiden. Mange følte, at det nærmest var en demokratisk borgerpligt at være med i et fællesskab og fremme kommunikation og forståelse mellem landets borgere, politikere og forskere. Som nogle af dagbogsskriverne skrev: ”Smadder god idé. Helt enestående chance for eftertidens forskning”, ”Tanken om at levere noget af sig selv til historien fængede” (Colding 2017). Der var samtidig overvejelser om det fascinerende ved tanken om, at materialet kan læses om 300 år, og som en enkelt dog kildekritisk formanede, at ”materialet ikke er repræsentativt” (Colding 2017).

Selve indsamlingsdagen var nøje udvalgt til at være en ganske almindelig hverdag i Danmark, dvs. midt i ugen og i efteråret på god afstand af ferietiden. Så almindelig, at alle på forhånd vidste, hvad der kom til at ske:

Onsdag den 2. september, hvor vi kan regne med en middeltemperatur på 14 grader, vil vi stå op, spise morgenmad, gå i skole eller tage på arbejde, hvor 118 af os vil komme til skade i løbet af dagen. Vi kommer hjem, ordner hus, spiser en god del af de 180 gram kartofler, 222 gram grønsager og 300 gram kød, der er det gennemsnitlige daglige forbrug for en normaldansker, vasker op, hvorefter det er tid for at sætte os to og en halv time foran fjernsynet [Fyens Stiftstidende 1992].

For undersøgelsens initiativtagere var formålet med indsamlingen dog ikke gennemsnitstal, men den subjektive erfaring:

Hensigten med indsamlingen af dagbøgerne var ikke at fremskaffe en statistisk holdbar og gennemsnitlig beskrivelse af livet i Danmark i 1992 – og den har vi nok heller ikke fået. Statistik og gennemsnit er der mange andre institutioner, der påtager sig at samle sammen. Hensigten

var tværtimod at indsamle personlige beretninger om hverdagen i 1992, fortalt på det enkelte menneskes egen måde og med vægten på netop de ting, som vedkommende selv fandt det vigtigt at fortælle eftertiden [Olsen & Skougaard 2017:7].

I invitationen til at skrive dagbog blev det klart understreget, at det var den almindelige hverdag, der var emnet, men også at alle hverdage er forskellige, alt efter hvor de opleves. Henvendelsen i pjeceform var inkluderende på den måde, at det var en opfordring til at være med til at tegne et mangfoldigt billede af hverdagen i Danmark i 1992, ”sådan som vi selv oplever den”. Herudover blev der også tænkt på kommende fagfolk, nemlig ”fremtidens historikere”. Et andet sted udtrykkes det, at det er ” eftertidens øjne” (Pjece fra indsamlingen, 1992), der er modtageren. Skrivesituationen er derfor ikke den klassiske, intime dagbog, hvor man skriver til sit fremtidige jeg eller for at skabe sammenhæng og mening i tilværelsens række af tilsyneladende tilfældigheder, men er snarere en genre, der mere ligner museets klassiske spørgelister, hvor meddelerne svarer på en række spørgsmål om et emne i en redigeret proces. I dette tilfælde er emnet så den subjektive vinkel på et døgn rutiner, oplevelser og tanker. Det er også helt klart i besvarelserne, at dette dobbeltblik er nærværende for de skrivende, fx adresserer flere dagbogsskrivere modtageren som ”Kære eftertid”, ”Kære Nationalmuseum”, ”Til mine efterkommere”, men også ”Kære dagbog” og ”Godnat til dig kære dagbog” osv. Alle er gået positivt ind på dagbogsgenrens præmisser og betingelserne i denne indsamlingsstrategi.

Opfordringen tog udgangspunkt i fascinationen ved at være fremtidens historiske tilbageblik og søgte på denne måde at binde fortid, nutid og fremtid sammen. Argumentet sammenkoblede således både det nationale og historiske perspektiv på, at det selvfølgelig og indlysende også er væsentligt at bevare for eftertiden. Opfordringens spørgsmål skulle både hjælpe folk i gang og gøre det nemt at bidrage, men samtidig give frihed til at skrive det, man havde på hjerte. Invitationen lød i sin fulde ordlyd således:

DANMARKS RADIO OG NATIONALMUSEET OPFØRDRER
ALLE DANSKERE TIL AT SKRIVE DAGBOG DEN
2. SEPTEMBER 1992

Skriv til os

Vær selv med til at skrive Danmarkshistorie

Forestil dig, at tusinder af danskere havde skrevet om det, de foretog sig den 2. september 1992 eller 1692, ja selv i 1892! Utroligt spændende at læse og et uvurderligt kildemateriale for fremtidens historikere!

Giv de kommende generationer mulighed for at vide, hvordan vi i 1992 lever, arbejder og tænker på en ganske almindelig dag. Jo flere som skriver, desto bedre vil det være, hver enkelt fortælling vil bidrage til at tegne billedet af hverdagen i Danmark 1992, sådan som vi selv oplever den.

Fortæl om en ganske almindelig dag

To dage er aldrig ens. Selv på helt almindelige dage sker der meget. Vi står op på bestemte tidspunkter. Vi spiser, men det er en bestemt slags mad. Vi vælger noget frem for andet, f.eks. om vi vil se fjernsyn i fritiden. Vi gør os mange tanker, som hurtigt glemmes. Alt det vi i dag synes er selvfølgelig og indlysende, er i virkeligheden enestående - og måske også mærkeligt set med eftertidens øjne.

Skriv dagbog over hvad du laver og tænker den 2. september 1992. Det kan være langt eller kort, håndskrevet eller maskinskrivet. Du kan være ung eller gammel, syg eller rask. Alle kan skrive. Det spiller ingen rolle om retskrivningen er perfekt. Bare skriv. Her er nogle ideer, men husk, at du kan skrive lige som du vil.

Begynd gerne med en kort beskrivelse af dig selv (alder, bopæl, erhverv osv.). Beskriv dernæst hvad du har lavet i løbet af dagen. Jo flere detaljer, des bedre.

Beskriv dit tøj, dine omgivelser og hvad du har spist. Om du har været nogen steder, hvor.

Beskriv hvad der er sket på din arbejdsplads eller i hjemmet, hvad du har lavet og hvordan du har oplevet det.

Fortæl om mennesker du har mødt og hvad I har talt om. Du har måske været bortrejst på ferie eller tjenesterejse, Du har måske været ensom eller indlagt på hospital.

Har du handlet? Gjort noget om aftenen, set bestemte TV-programmer, haft gæster eller andet?

Er der sket noget i dagens løb, som har gjort dig glad, ked af det, skuffet? Er der noget andet som har optaget dig? Fortæl så meget du kan og vil.

Til sidst, fortæl om dette har været en typisk hverdag for dig eller om den var usædvanlig på en eller anden måde. Vedlæg gerne fotos, tegninger eller andet, som underbygger din beretning.

Opfordring fra 1992.

Del din dag i 2017

Den danske indsamling slog som nævnt alle rekorder med det store antal dagbøger, og i dag er de mange dagbøger sammen med andre personarkiver som breve, erindringer, husholdningsregnskaber m.v. en kilde til hverdagslivets historie, bl.a. de forandringer, der er sket siden 1992. Hvem tænkte på Internet, smartphones, Facebook og YouTube i 1992? Hvordan var det nu med øldrikkeri og rygepolitikken på arbejdspladsen dengang, og hvad fik man egentlig at spise sådan en dag? Hvad så man i fjernsynet? Hvem havde en computer? Hvad tænkte pensionisten, skoleeleven og småbørnsmoderen dagen igennem? Hvad talte man om, og hvad optog befolkningen?

Med sin detaljerigdom kan 1992-undersøgelsen bruges til at undersøge arbejdsliv, tidsopfattelser, dagsrytmer, familieliv, forældreskab, kønsroller, madkultur og utallige andre

emner. Materialet har siden indsamlingen gennemgået en registrering, men har ellers kun været sporadisk undersøgt, fortrinsvis af familiemedlemmer til skribenterne. I 2017 besluttede Nationalmuseet at gentage opfordringen til befolkningen om at skrive dagbog en enkelt dag i september. Der var gået 25 år siden den store indsamling i 1992, og mange ting havde åbenlyst ændret sig siden. Da et samarbejde med Danmarks Radios *Historier om Danmark* var på tapetet, var det oplagt at fejre jubilæet med en ny indsamling af dagbøger. I den forbindelse læste udvalgte dagbogsskrivere fra 1992 på en festival for Københavns 850-års jubilæum i 2017 op fra deres 1992-dagbog og skribenterne diskuterede, hvad de synes, der var sket af forandringer siden 1992. Ikke overraskende blev brugen af mobiltelefoner, computere og digitalisering nævnt som noget, der havde medført store forandringer i hverdagslivet lige fra nye kommunikationsmåder, indkøb af varer over nettet, betalingsformer osv. Ud over glæden ved teknologiens velsignelser og oplevelsen af ting, der var blevet billigere, smidigere og lettere i hverdagen, reflekterede mange dagbogsskrivere fra 1992 over, hvad teknologien havde medført af andre ændringer, fx blev alt i 2017 aftalt gennem telefonen, hvilket havde medført, at det spontane besøg hos venner og familie er helt forsvundet i ”aftalesamfundet”. Mange ærgrede sig også over, at telefoner i dag er med over alt døgnet rundt, hvilket flere oplevede som en trussel mod nærværet i relationer til andre.

En del af dagbogsskriverne gjorde også status over velfærdssamfundets ændringer. Disse blev beskrevet både som trusler i form af globalisering og besparelser i den neoliberale konkurrencestat med økonomiske nedskæringer og også som muligheder med stigende velfærd for mange og forbedret økonomi til at realisere drømme. Tidligere generationer havde ikke muligheder for at foretage fx rejser over hele verden flere gange om året eller at anskaffe sig biler eller sommerhuse. Et træk, der gik igen i dagbøgerne, var oplevelsen af, at man i 2017 havde mere travlt end tidligere, at arbejds- og uddannelseslivet var presset og stresset, og børnefamilierne skulle nå meget og deltage i deres børns liv i skoler og institutioner på krævende måder. Således var forventningerne til livet og hvordan, det skal realiseres, et tema, som blev belyst i retrospektiv.

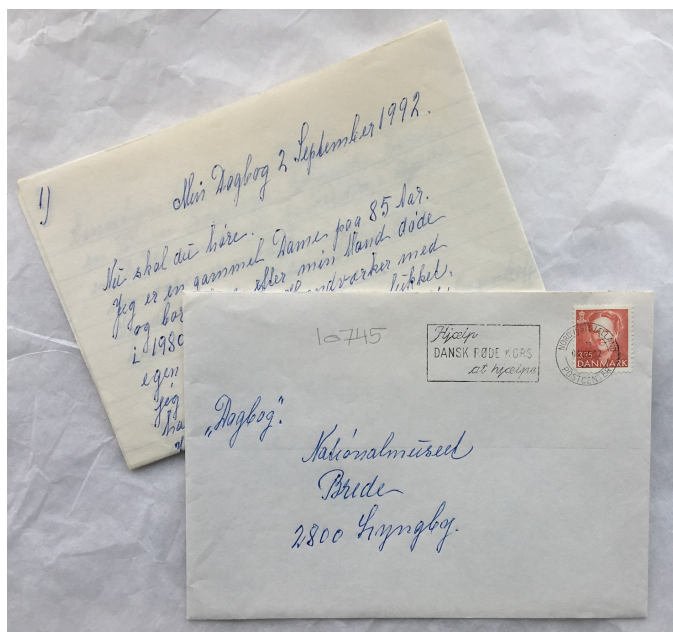
I 2017 blev 1992-materialet aktiveret, bl.a. blev 300 bidrag gennemgået i arbejdet med en ny spørgeliste, der så vidt muligt fulgte de ”gamle” spørgsmål, idet hensigten hermed bl.a. var at kunne bruge materialet komparativt og således undersøge forandringer gennem de 25 år. Dog

måtte spørgsmålene suppleres med nye spørgsmål om mediebrug, aktivitet på de sociale medier og smartphones m.v., da der var en risiko for, at folk ikke ville skrive herom, hvis der ikke blev spurgt hertil. Endvidere blev muligheden for også at uploade billeder, film og musik en nødvendighed, da den visuelle kultur har ændret sig radikalt siden 1992, hvilket ikke kunne overses i 2017.

Opfordringen ”Del din dag” fra indsamlingen i 2017 brugte fjerpen som logo, endskønt hele indsamlingen var digital. Der blev understreget, at ”Din hverdag er dyrebar kulturarv”.

Indsamlingen foregik udelukkende digitalt. Det var en beslutning truffet på baggrund af lige dele overvejelser over, hvordan museet lettest hjælper deltagerne med at indlevere dagbøger (og dermed bedst stimulerer til deltagelse), og hvordan museets interne ressourcer, der skulle gå til håndtering og registrering af materialet, skulle anvendes. I 1992 skrev omkring to tredjedele af deltagerne i hånden og resten på maskine. De meget få, der skrev på computer, noterede dette som noget helt særligt. De digitale dagbøger har naturligt nok ikke den egenskab, at de kan undersøges som konkrete genstande. Her kan nævnes fx papiret, dagbøgerne er skrevet på, konvolutten med frimærke, de er sendt i, samt ikke mindst udformningen af håndskriften, som også er et væsentlig kulturelt udtryk, der har ændret sig sammen med måden at formulere sig på (Rønsbo 2012).

Et bidrag fra indsamlingen i 1992, hvor en 85-årig kvinder begynder dagbogen med "Nu skal du høre". Den omfattende indsamling vejede i alt over et ton, der skulle registreres og håndteres, men det analoge materiale har andre fordele end det digitale fx taktile og æstetiske kvaliteter.

Formålet med indsamlingen var først og fremmest at gentage 1992-indsamlingen, men ikke nødvendigvis i så stor skala. Der indkom omkring 8.700 dagbøger, hvilket var et pænt antal. Når indsamlingen ikke blev den nationale folkesag, som den var i 1992, skyldes det sandsynligvis, at kommunikationen i 1992 gik langt bredere ud gennem færre og bredere kanaler, bl.a. Danmarks Radio, så folk næsten ikke kunne undgå at høre om projektet. Herudover var det i 1992 noget helt nyt, at museet gav en særlig mulighed for, at alle kunne deltage, som i 2017 sandsynligvis ikke havde den samme attraktion, hvor der var tusinde nye muligheder for selvdokumentation på alle mulige platforme. 2017-mediebilledet var et helt andet med et fragmenteret og differentieret mediebrug. Journalister ville efter indsamlingen i 2017 gerne have Nationalmuseet til at udtrykke skuffelse over, at antallet blev på ca. en sjettedel af den første indsamling, og at det dermed ikke var så stor en succes. Som kulturhistorisk institution var det kvantitative dog ikke et succesmål i sig selv, men tværtimod ud fra de indkomne bidrag at stille sig nysgerrig overfor, hvad ændringen er udtryk for, og at der kan være flere gode – og fagligt interessante – forklaringer herpå.

Hverdagen, dagbogen og den personlige historie

Hverdagsperspektivet har gennem mange år været en integreret del af Nationalmuseets virksomhed i form af forskning, indsamling og formidling. At dokumentere hverdagens

kulturhistorie var således også hovedformålet med oprettelsen af Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser (NEU), der til opgave havde at indsamle viden i form af personlige erfaringer, livshistorier og optegnelser ud fra spørgelister. Arkivet blev oprettet i 1939, hvor museet begyndte samarbejdet med et net af faste meddelere over hele landet. Spørgelisten som form med strukturerede spørgsmål blev i løbet af 1940'erne en integreret del af museumsvirksomheden og lå i forlængelse af de overordnede forskningsinteresser. Der blev indsamlet kundskaber om leveforhold, sæd og skik, og ikke mindst viden om genstandes funktion og brug, der skulle supplere museets indsamling af genstande. Formålet var, at genstandsindsamling ikke kunne stå alene uden viden om fx arbejdsprocesser og genstandenes skiftende betydninger. Gennem hele perioden har der været et sammenfald mellem etnologien på Nationalmuseet og på universitetet, både med hensyn til emner og forskningsinteresser, men også samarbejde om forskningsprojekter, udstillinger og undervisning.

I 1940'erne og frem til 1960'erne var interessen hovedsagelig at samle viden om Danmark som landbrugsland og om den regionale bondekultur, inden det blev for sent. Senere blev det moderne livs mangfoldigheder i form af indsamling af viden om fx biografiture, kontorarbejde og ferieliv hovedinteressen. I begyndelsen foregik indsamlingen ved, at lokale lærere og præster interviewede nøglepersoner ude i landet, senere har meddelerne selv skrevet deres beretninger med vægten lagt på deres egne erfaringer med egne formuleringer, ofte gennem mange år. Relationen mellem museet og bidragerne blev ofte personlig, hvor museet sendte både takkebreve og julekort. De seneste tyve år er indsamling udelukkende foregået digitalt og ofte med et samtidsdokumentationsperspektiv (Pedersen 2011). Mange dagsaktuelle emner, men også hverdagslivets trivialiteter og forandringer, har været genstand for forskning som fx kronprinsbrylluppet i 2004, brødkultur og ny nordisk mad, au pair i Danmark og bolighistorier fra de almene boliger.

En af Nationalmuseets kulturhistoriske interesser i personlige kilder har bl.a. været muligheden for at studere fremvæksten af, hvordan individer anerkendes af fællesskabet og hvordan kollektive identiteter skabes og kategoriseres. De subjektive, personlige historier kan ses som et udtryk for en erindringskultur, der forudsætter et biografisk tidsbegreb, hvor man skaber orden i et livsforløb. Men materialet er også brugt til studier af erindringsgenstande og det at skrive om sit liv som en praksis, der knytter sig til refleksioner om liv og tid, samt hvordan kollektive

og personlige erindringer skabes, vedligeholdes og forandres (Otto og Pedersen 1997). Denne type forskning knytter sig til de seneste 30 års museale opbrud fra det klassiske museums autoritative position til inddragelse af historiefaglige retninger som "History from Below", "Alltagsgeschichte" og mikrohistorie, hvor et demokratisk og dialogisk aspekt understreges ved, at alle stemmer, der tidligere har været tavse, skal "høres", repræsenteres, og afsenderne herved inkluderes som medborgere (Colding 2017). Også i formidling er den subjektive agens og erfaring blevet væsentlig, bl.a. at udfolde i udstillingsmediet, hvor konkrete livshistorier drages ind for at ikke blot at nuancere fortolkningen af den "store" histories objektivisering af individet, men også i høj grad give publikum mulighed for identifikation og empati gennem mødet med levendegørelse af andre (fortidige) livsverdener.

Både "Kære dagbog" og "I like"

Nationalmuseet har gennem tiden indsamlet dagbøger fra forskellige perioder i mange forskellige materielle fremtoninger fra små 1700-tals fint broderede bøger med sløjfer til 1960'ernes smarte teenagerdagbog med nøgle frem til 1970'ernes Maylandkalendere med saglige oplysninger og fortrykte sider. Dagbøgerne indeholder alt fra intime betrouelser om kærlighed til eksotiske iagttagelser på dannelsesrejsen i Europa til bondedagbogens nøgterne optegnelser om arbejdsopgaver og landsbyens liv (Schousboe og Stoklund 1980). At skrive dagbog trækker på erindringer, selvrefleksion og identitet, som også indeholder et tidsperspektiv. Dagbøger er som genre privat, skrevet samtidig med, at begivenhederne er sket i modsætning til erindringsgenren, der har et retrospektivt blik på livshistorien, der udvælges og editeres. Dagbøgerne indeholder komprimerede udsagn, modsætninger, sammensatte følelser og paradokser og kan give indblik i komplekse menneskelige vilkår og ressourcer, der er vanskelige at aflæse i kvantitative statistikker (Colding 2017).

Ud over de spontant indsamlede erindringer og dagbøger er dagbogsformen brugt som en systematisk metode til indsamling af hverdagslivets rutiner. Dagbogsstudier er en kvalitativ forskningsmetode, hvor deltagerne selv skriver om deres hverdagsliv i en form, som forskere efterfølgende kan studere. Hvor den private dagbog er en genre, der nedskrives over en lang periode (livslang for nogle), er dagbogsformatet som forskningsmetode i højere grad en indsamlingsstrategi, en boreprøve på en enkelt dag, hvor der så til gengæld er mange deltager.

Der bliver således tale om et enkelt synkront tidssnit, men med mange deltagere spredt ud over hele landet. Formatet er åbent for alle – uanset alder, køn og sociale klasser osv. Tilsammen giver de mange blikke en enestående indgang til en enkelt dag, og derfor ikke et indblik i et længere forløb. Indsamlingsmetoden kombinerer således både et kvalitativt og et kvantitativt perspektiv.

Dagbogen findes og vækker interesse, bl.a. i nye formater. Men hvad er dagbogens status i dag? Hvem skriver dagbøger? Og i hvilken udstrækning? Er dagbogsgenren afløst af andre medier? Bliver det private og personlige i stigende grad offentliggjort *world wide* på de sociale medier? Og hvordan multitasker man (Wilk 2016)? Har Facebook, YouTube-bloggere og realityprogrammer ændret dagbogsgenren? Udbredelsen af selvpræsentationer og selfie-kulturen på mange platforme har medført, at mange deler private ting på nettet i en slags løbende dagbøger. Særlig de seneste ti år har dette taget fart i en sådan grad, at mange andre medier er på retur som fx den skrevne fysiske dagbog, men også postkort og breve. Hvor dagbogen i princippet skrives til den skrivende selv for senere at blive læst i retrospektiv, er Facebook skrevet til en uendelig mængde læsere – kendte og ukendte. Indholdet her er naturligvis tilpasset det forhold, at skribenten i skriveøjeblikket ser sig selv udefra og performer i forlængelse af fastlagte koder om ”det gode liv”.

Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser (NEU) er i dag et arkiv med over 41.300 beretninger og 59.000 dagbøger (hovedsagelig fra indsamlingen i 1992) og udgør således en enestående samling af selvbiografisk materiale af stor kulturhistorisk interesse. I dag ligger indsamlingen af beretninger også fint i forlængelse af museernes rolle som offentlige dannelsesinstitutioner, hvor vægten lægges på brugerinddragelse, samskabelse og demokratisering af kulturarven (Simon 2010). De personlige beretninger er et middel til at forstå historie og kulturforskelle på en engagerende måde.

Den dialog, NEU har med store grupper uden for museet i kraft af den store interesse for livshistorier fra hele Danmark og det levede livs mangfoldighed, er en væsentlig del af forsknings-, indsamlings- og formidlingsvirksomheden. Siden oprettelsen af arkivet har dokumentationen af hverdagslivets rutiner og gøremål været i centrum. Med tiden er der gradvist

HVERDAG I DAGBØGER

Oktober 2019

vokset en interesse frem for samtiden som kulturarv og for at analysere forandringer i de seneste 30 års hverdagsliv, som fx dagbogsmaterialet også kan være en glimrende indgang til.

I kommende forskningsprojekter er hovedopgaven ikke at studere, hvordan dagbogen er forsvundet, men hvordan genren hele tiden ændrer sig og antager nye former, der sameksisterer og indgår i det daglige liv på mange planer, hvor det giver mening. De indsamlede dagbøger giver således en enestående mulighed for at få indblik i hverdagslivets komplekse livsvilkår, drømme og realiteter samt glæder og sorger.

Litteraturliste:

- Anderson, Benedict (1983): *Imagined Communities. Reflections of the Origin and Spread of Nationalism*. Verso London.
- Bohman, Stefan & Ottonie Nyberg (red.) (1992): *Interessant att leva. Dagböcker 14 maj 1992*. Nordiska museet, Trelleborg.
- Danmarks Radio og Nationalmuseet opfordrer alle danskere til at skrive dagbog den 2. september 1992. (1992)
- En dag i september. *Fyens Stiftstidende*, onsdag den 2. september 1992 (leder).
- Colding, Elisabeth (2017): *Afrapportering fra Dagbogsarkivet 1992*. Nationalmuseet: Nyere Tid og Verdens Kulturer. (Utrykt rapport).
- Haas, Claus (2014): Kulturelt medborgerskab – men i/med hvilke forestillede fællesskaber? I: Villumsen, Sasja Browall, Dorthe Juul Rugaard & Lise Sattrup (red.): *Rum for medborgerskab*, Statens Museums for Kunst, København.
- Højrup, Ole (1963): Om Nationalmuseets etnologiske undersøgelser. *Budstikken*, Årbog for Dansk Folkemuseum (Nationalmuseets 3. afdeling) og Frilandsmuseet.
- Olsen, Estrid Anker & Mette Skougaard (red.) (1993): *Dagbogen 2. september – en dag i Danmark*. Nationalmuseet og DR. Viborg.
- Otto, Lene & Lykke L. Pedersen (1997): Livshistorie – livsforløbets historie – refleksioner over livet som udstillingstema. *Nordisk Museologi* nr. 2, s. 43-66.
- Pedersen, Lykke L. (2011): Fra støvsuger til sukkerfabrik – samtidsdokumentation og indsamlingsstrategier ved danske museer. *Samdok-Forum* nr. 3, s. 6-10.
- Rønsbo, Vibeke Nørgaard (2012): *Efter Hånden?* Tanker om tasternes udrangering af håndskriftskulturen. www.vibekenr.dk, Aarhus.
- Simon, Nina (2010): *The Participatory Museum*. Museum 2.0, Santa Cruz.
- Wilk, Richard: Do You Remember Facebook? In: Ehn, Billy; Orvar Löfgren & Richard Wilk (2016): *Exploring Everyday Life. Strategies for Ethnography and Cultural Analysis*, Rowman & Littlefield, pp. 61-79.
- Schousboe, Karen & Bjarne Stoklund (1980): *Bondedagbøger. Kilder til dagliglivets historie*. Brede.

Hjemmesider:

<https://www.dr.dk/historie/danmarkshistorien/stort-dagbogsprojekt-gentages-efter-25-aar-en-almindelig-dag-i-dit-liv>

(sidst besøgt den 1. juli 2019)

<https://www.kbharkiv.dk/nyheder/for-arkivbrugere/byvandring-og-fejring-af-kobenhavns-850-ars-fodselsdag>

(sidst besøgt den 11. august 2019)

<https://www.dr.dk/presse/historisk-samarbejde-i-2017-om-danmarkshistorie>
(sidst besøgt den 11. august 2019)

